

**ՍԻՐԱՐՓԻ ՏԵՐ-ՆԵՐՍԵՍՅԱՆԻ ԾՆՆԴՅԱՆ 120-ԱՄՅԱԿԻՆ
ՆՎԻՐՎԱԾ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎԻ (1-3
դեկտեմբերի, 2016) ՆՅՈՒԹԵՐԻՑ**

ԳԻՏԱԺՈՂՈՎԻ ՄԱՍԻՆ

2016 թ. լրացավ անվանի արվեստաբան, բյուզանդագետ Սիրարփի Տեր-Ներսեսյանի ծննդյան 120-ամյակը: Ականավոր գիտնականն իր բազմաբնույթ աշխատություններով անգնահատելի ներդրում է ունեցել հայ արվեստաբանության զարգացման, մասնավորապես՝ մանրանկարչության ուսումնասիրման բնագավառում: Այս առիթով «Մատենադարանի երիտասարդ գիտաշխատողների միավորում» («ՄԵԳՄ») հկ-ն որոշեց 2016 թ. դեկտեմբերի 1-3-ը կայանալիք գիտաժողովը նվիրել նրա հիշատակին: Գիտաժողովի նախապատրաստական աշխատանքները մեկնարկեցին Մատենադարանի երջանկահիշատակ տնօրեն Հրաչյա Թամրազյանի անմիջական հսկողության ներքո, ով մեզ վստահեց կազմակերպչական պատասխանատու գործը՝ իր ուշադրության կենտրոնում պահելով աշխատանքի ընթացքը:

«ՄԵԳՄ» խորհուրդը գիտաժողովն անցկացրեց հետևյալ թեմատիկ ուղղություններով.

- ձեռագրագիտություն,
- աղբյուրագիտություն, պատմագիտություն,
- հայոց լեզվի պատմություն,
- հայ գրականության պատմություն,
- արվեստագիտություն,
- արևելագիտություն,
- կրոնագիտություն:

Սահմանված վերջնաժամկետից հետո ստացված զեկուցումների հիմնարկությունները պարունակող մասնակցության հայտերը որոշակի ընտրության ենթարկեցին այդ նպատակով ստեղծված կազմկոմիտեի անդամները, արդյունքում ընտրվեց 39 զեկուցում: Մասնակիցները ներկայացնում էին ոչ միայն Մատենադարանը, այլև Երևանի պետական համալսարանը, ԳԱԱ պատմության ինստիտուտը, Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտը, Գեղարվեստի ակադեմիան և այլ գիտակրթական հաստատություններ:

Գիտաժողովը մեկնարկեց Մատենադարանի տնօրենի ժամանակավոր պաշտոնակատար Վահան Տեր-Ղևոնդյանի բացման խոսքով, որին հաջորդեց Մատենադարանի ավագ գիտաշխատող Նազենի Ղարիբջանը՝ ներկայացնելով «Սիրարփի Տեր-Ներսեսյանը և հայ միջնադարյան արվեստի խնդիրները» զեկուցումը:

Գիտաժողովին զեկուցումներով հանդես եկան Մատենադարանի գիտաշխատողներ Արփինե Ասրյանը, Աննա Օհանջանյանը, Սիրանուշ Բեգլարյանը՝ «Սիրարփի Տեր-Ներսեսյանի արվեստաբանական մեթոդը», Հասմիկ Կիրակոսյանը՝ «Մատենադարանի հայատառ պարսկերեն Ավետարանը», Օքսանա Կարապետյանը՝ «Մատենադարանի հայատառ ղփչաղերեն ձեռագիր բառարանները», Շուշան Համբարյանը՝ «Կենդանիների պատկերաքանդակները վաղմիջնադարյան հայկական հուշարձաններում», Գագիկ Դանիելյանը՝ «Հայ-մամլուքյան դիվանագիտական նամակագրությունն ըստ Ալ-Ումարիի, Իբն Նազիր Ալ-Ջալչի և Ալ-Կալիլաշանդիի ձեռնարկների», Գառնիկ Հարությունյանը՝ «Հեթանոսությանը վերաբերող կանոնները «Կանոնագիրք» Հայոց»-ում, Վահե Թորոսյանը՝ «Սուր Հայր Մաշտոցի «Թագավորօրհնեք»-ի կանոնն ու նրա խմբագրությունները», Մարի Մամյանը՝ «Հայկական «Մանկութեան Աւետարան»-ի քրիստոսաբանական առանձնահատկությունները», Իվեթ Թաշարյանը, Սեդա Մանուկյանը՝ «Էջմիածնի ավետարանի խմբին հարող նորահայտ պատառիկ-պահպանակներ», Հովհաննես Բեյլերյանը, Քնար Հարությունյանը՝ «Շոռոթի գրչության կենտրոնը», Անուշ Ապրեսյանը՝ «Աղոթքի խորհուրդն ըստ Գրիգոր Նարեկացու», Լուսինե Բարսեղյանը, Կարինե Մոսիկյանը, Գոռ Երանյանը՝ «Քրդախոսություն. հայատառ քրդերեն ձեռագրեր. պատմամշակութային կոնտեքստ», Էլինա Ղազարյանը՝ «Միջնադարյան հայկական բնակավայրերը՝ ըստ Համդալլահ Ղազվինիի «Նուզհաթ ալ-դուլբ» աշխատության», Անահիտ Թովմասյանը՝ «Ստրկավաճառության սոցիալ-տնտեսական դերը Օսմանյան կայսրությունում XVI-XIX դդ.», ԳԱԱ պատմության ինստիտուտից՝ Արտակ Մաղալյանը՝ «Գանձասարի 1714 թ. «Գաղտնի ժողովի» արձանագրությունների վավերականության հարցի շուրջ», Զոհրաբ Գևորգյանը, ԵՊՀ-ից՝ Ինեսա Դանիելյանը՝ «Նոր բացահայտումներ Մոմիկի մանրանկարչության վերաբերյալ», Մարինե Ղազարյանը՝ «Եղեռնի արձագանքը Հակոբ Օշականի փոքր արձակում», Սոնա Դավթյանը՝ «Մոտիվացիոն հատկանիշը որպես բույսերի անվանման հիմնական միջոցը պարսկերենի և հայերենի բուսանվանական համակարգում», Թերեզա Ամրյանը, Աշխեն Ենոքյանը՝ ««Երկնային քահանայապետություն» (Առաքել Գեղամեցու 1598 թ. Ավետարան)», Սաթենիկ Բաղդասարյանը՝ «Նկատառումներ Սարգիս աղայի 1551 թ. թվագրվող տապանաքարի մասին», Հեղինե Սիրադեղյանը՝ «Կոթի գյուղի 1806 թ. թվագրվող տապանաքարի վերլուծությունը», Աննա Միկոյանը՝ «Թումանյանի «Մասունցի Դավիթ» պոեմը էպոսի մյուս մշակումների համատեքստում», Մարիամ Մելքոնյանը՝ «Սուֆիական պատկերները XV-XVI դդ. օսմանյան կին գրողների ստեղծագործություններում», Գարիկ Մկրտչյանը՝ «Միջին հայերենի բարբառային տարբերակվածության լեզվական և պատմահասարակական նախադրյալները», Հայկ Հակոբյանը (ԳԱԱ Հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտ, Մատենադարան)՝ «Օրբեյանների արարատյան նստավայրը կամ յոթ վանքերի ու յոթ բերդերի քաղաքը»,

էսթեր Պետրոսյանը (Կենտրոնական եվրոպական համալսարան), Շուշան Խաչատրյանը (Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտ) «Երիտթուրքերի գաղափարախոսության կրոնա-փիլիսոփայական ուղենիշները», Անի Ենոբյանը (Գեղարվեստի ակադեմիա) «Մկրտում Հովնաթանյանի «Հայկ նահապետ» նկարի պատկերագրական ծագումը», Անի Սահակյանը (Սանկտ-Պետերբուրգի պետական համալսարան) «Հայերեն առաջին տպագիր Աստվածաշնչի պատկերատախտակների կապը և համեմատությունը XV-XVI դդ. արևմտավրոպական արվեստի հետ», Լիլիթ Պետրոսյանը (ՎՊՀ) «Բարդուղյունների արտահայտությունը Թումանյանի շրջանի վիմագիր արձանագրություններում»: Եվս մեկ մասնակից՝ Նիկոլա Նակկարին (Nicola Naccari), ներկայացնում էր Բոլոնիայի համալսարանը՝ «The Importance of Being Armenians. Relations between Pope Gregory VII and Katholikos Gregory II Vkeyaser: History, Ecclesiology and Papal Perception of the Armenian Alterity» գեկուցումով:

Գիտաժողովն ընթացավ աշխատանքային անմիջական մթնոլորտում, եղան հետաքրքիր քննարկումներ, իսկ նիստերին մշտապես ներկա Մատենադարանի ավագ գործընկերներն իրենց օգտակար խորհուրդներով նպաստեցին մեր նախաձեռնության բարեհաջող իրականացմանը: Ասվածի վկայությունն են «Բանբեր Մատենադարանի» հանդեսի այս համարում տեղ գտած հոդվածները (որոնց վերնագրերը վերոբերյալ ցանկում չենք նշել):

Ենօրյա գիտաժողովը կազմակերպիչներին տվեց անփոխարինելի փորձ՝ առաջիկայում նույնատիպ գիտական միջոցառումների կազմակերպման տեսանկյունից, իսկ գիտաժողովի մասնակիցներին՝ սեփական գիտական աշխատանքների արդյունքները ներկայացնելու հնարավորություն:

Գիտաժողովի աշխատանքներին ամեն կերպ սատարելու և օգտակար խորհուրդներով աջակցելու համար մեր երախտագիտությունն ենք հայտնում Մատենադարանի տնօրինությանը և Մատենադարանի մեր ավագ գործընկերներին, ովքեր թե՛ գիտաժողովի նախընթաց շրջանում, և թե՛ գիտաժողովի ընթացքում պատրաստակամությամբ և սիրով աջակցեցին իրականացվող աշխատանքներին:

Առանձին շնորհակալություն ենք հայտնում նաև ՀՀ Սպորտի և երիտասարդության հարցերի նախարարությանը՝ գիտաժողովի ծրագրի և տպագրական այլ ծախսերի հովանավորման համար:

Խաչիկ Հարությունյան